

PERMAKULTURA KOT POT ŽIVLJENJA Z NARAVO

2024 – 2025
Znanost!
EUROPSKA NOČ RAZISKOVALCEV

FACTUMEVENT

»Financira Evropska unija. Za izražena stališča in mnenja odgovarja samo avtor (ali avtorji) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za raziskave. Niti Evropska unija niti Evropska izvajalska agencija za raziskave ne moreta biti odgovorna zanje.«

Ana Vovk (#)

KAJ JE SKUPNO PERMAKULTURI PO CELEM SVETU? JE NAČIN ŽIVLJENJA

PERMAKULTURA NI SAMO NAČIN KMETOVANJA,
AMPAK JE TUDI NAČIN RAZMIŠLJANJA

»Financira Evropska unija. Za izražena stališča in mnenja odgovarja samo avtor (ali avtorji) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za raziskave. Niti Evropska unija niti Evropska izvajalska agencija za raziskave ne moreta biti odgovorna zanje.«

**NI MONOKULTURE, SO
MANJŠI SISTEMI, ČLOVEK
JE POVEZAN Z NARAVO.**

**ČLOVEK ŽIVI V NARAVI.
BARVNA PISANOST
ŽIVLJENJA.**

Tukaj je shema, ki prikazuje permakulturno življenje v pokrajini. Poudarja različne cone z naravnimi in trajnostnimi elementi, kot so hrana, voda, energija in divje območje, ki so povezani v harmonično celoto.

Permakultura je način sodelovanja z naravo, ker temelji na načelih, ki posnemajo naravne ekosisteme in delujejo v harmoniji z naravnimi procesi, namesto da bi jih poskušali obvladovati ali spreminjati.

To pomeni, da ljudje v okviru permakulture oblikujejo svoje okolje in življenjske sisteme na način, ki podpira regeneracijo narave, krepi biodiverzitetu in zmanjšuje vpliv človeka na okolje.

FACTUMEVENT

Financira
Evropska unija

Ključni razlogi, zakaj je permakultura način sodelovanja z naravo:

1. Opazovanje in posnemanje naravnih sistemov

Permakultura se začne z opazovanjem, kako delujejo naravni ekosistemi, in s poskusi, da bi jih posnemali pri ustvarjanju trajnostnih človeških bivališč. Namesto monokultur, ki izčrpavajo zemljo in zahtevajo veliko energije za vzdrževanje, permakultura zagovarja polikulture, kjer različne rastline in živali delujejo v simbiozi.

2. Učinkovito upravljanje virov

V naravi ni odpadkov – vse, kar nastane, se vrne v ekosistem kot hranilo za naslednji cikel. Permakultura sledi istemu principu, saj **spodbuja kroženje virov**, kot so **kompostiranje, recikliranje vode in uporaba naravnih virov** energije. S tem se zmanjšuje odvisnost od umetnih surovin in redkih virov, kot so pesticidi, gnojila in fosilna goriva.

3. Podpora naravnim ciklom

Permakultura vključuje prakso ohranjanja **rodovitnosti tal**, kar je temelj zdravih ekosistemov. Praksa, kot je kompostiranje, uporaba zastirk (mulčenje) in integracija živali v sisteme, pomaga obnavljati hranila v tleh in ustvarja trajnostne pogoje za rast.

4. Raznolikost in stabilnost ekosistemov

Naravni ekosistemi so raznoliki in stabilni. **Permakultura posnema to raznolikost z ustvarjanjem zapletenih, medsebojno povezanih sistemov**, ki povečujejo odpornost na spremembe okolja, bolezni ali druge motnje. Ta raznolikost omogoča tudi boljše izkoriščanje naravnih virov, saj različne rastline in živali zasedajo različne niše v ekosistemu.

FACTUMEVENT

Financira
Evropska unija

5. Minimalna intervencija

Naravni ekosistemi so

samoregulativni. Permakultura spodbuja oblikovanje sistemov, ki **zahtevajo manj človeškega posega**, saj so zasnovani tako, da se medsebojno podpirajo in uravnavajo. Namesto agresivnega poseganja v okolje se permakultura zanaša na naravne procese za uravnoteženje ekosistema.

6. Skrb za zemljo in ljudi

Permakultura temelji na treh etičnih načelih: skrb za zemljo, skrb za ljudi in pravična delitev presežkov. To pomeni, da se v **vsakem sistemu upošteva vpliv na okolje, z namenom ohranjanja zdravja narave in ljudi, s tem pa se ustvarjajo pogoji za dolgoročno sodelovanje z naravo.**

FACTUMEVENT

Financira
Evropska unija

Permakultura torej ni samo tehnični pristop k kmetovanju ali vrtnarjenju, temveč celovit način življenja, ki postavlja naravo in njen ritem v središče vseh človekovih dejavnosti. Zavedanje o povezanosti vseh elementov in procesov v naravi je ključ do trajnostnega sodelovanja z naravnimi sistemi, kar je bistvo permakulture.

KAKO SE LAHKO POVEŽEMO Z NARAVO S PRISTOPOM PERMAKULTURE?

ŽIVIMO V BLOKU IN
NIMAMO
MOŽNOSTI LASTNIH
AKTIVNOSTI

SE POVEŽEMO

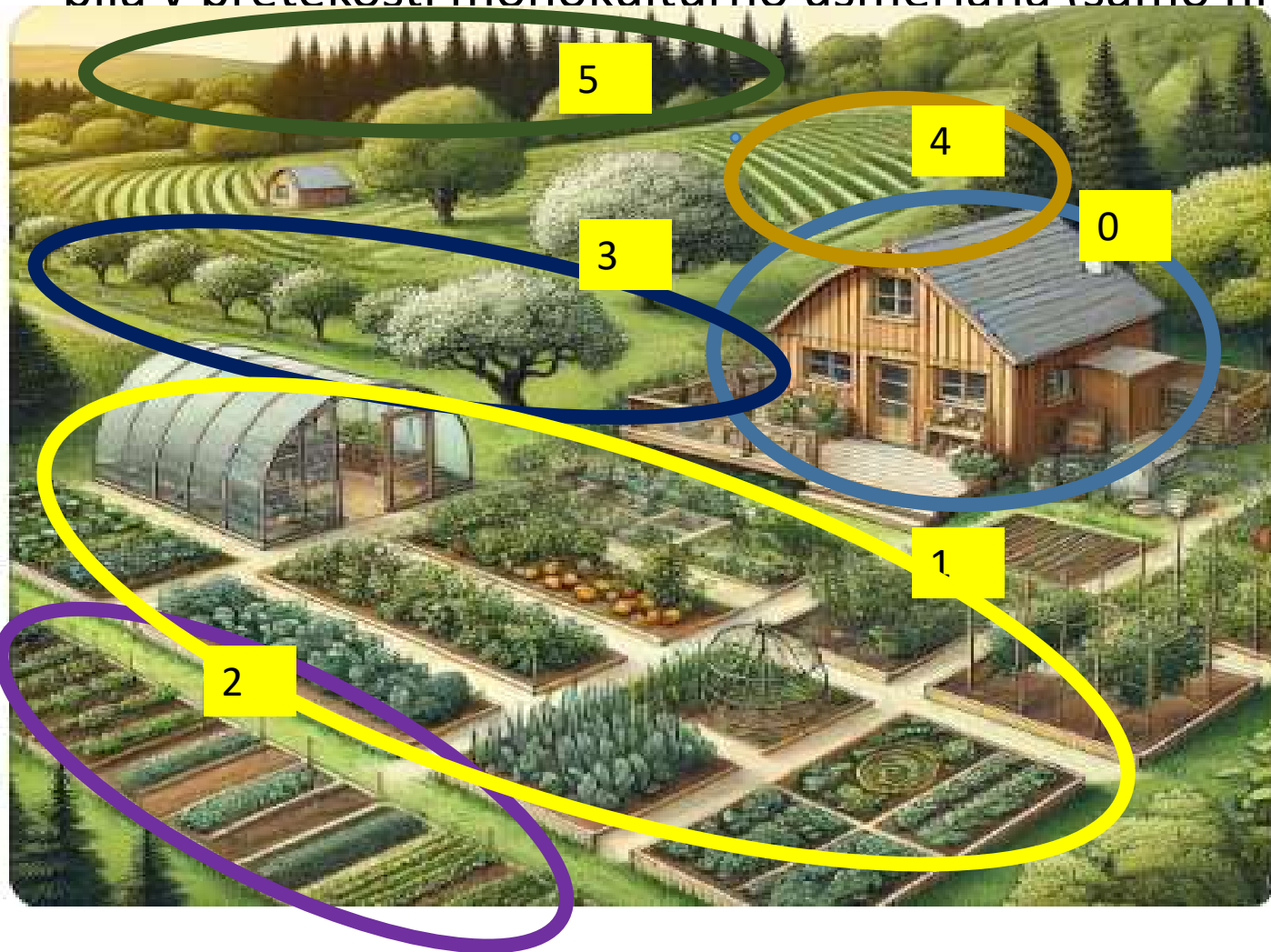
ŽIVIMO V HIŠI, NA NAČIN, DA
IMAMO MOŽNOST LASTNIH
AKTIVNOSTI

SAMOOSKRBA

1. Kmetijska samooskrba
2. Energetska samooskrba
3. Vodna samooskrba
4. Bivalna samooskrba
5. Ekonomična samooskrba
6. Tehnološka samooskrba
7. Zdravstvena samooskrba
8. Družbena/lokalno-regionalna samooskrba

PRISTOP PERMAKULTURE JE DOLOČITEV CON=CONACIJA

Conacija ali razdelitev rabe tal od aktivne do pasivne. Ta pristop uporabimo tudi, če imamo samo vrt ali čisto malo parcelo. Prav tako pa ga uporabimo, če imamo večjo posest, zlasti, če je bila v preteklosti monokulturno usmeriana (samo niive, travniki, vinogradi).

Coniranje v permakulturi

Permakultura uporablja načelo coniranja za optimizacijo učinkovitosti prostora:

- **Cona 0:** Dom ali središče dejavnosti.
- **Cona 1:** Območje blizu doma, kjer je največ interakcije (npr. zeliščni vrtovi).
- **Cona 2:** Območja, ki jih je potrebno obiskati občasno (večji vrtovi, sadovnjaki).
- **Cona 3:** Območja za drevesa, sadna in lupinarji.
- **Cona 4:** Travniki ali pašniki.
- **Cona 5:** Območje gozda, kjer človek posega minimalno.

Coniranje v permakulturi je ključno, ker omogoča učinkovitost, trajnost in naravno organizacijo prostora, tako da so vsi elementi sistema optimalno postavljeni glede na pogostost njihove uporabe in potrebe po energiji. To načelo pomaga pri oblikovanju samozadostnih sistemov, ki posnemajo naravne ekosisteme in zmanjšujejo potrebo po zunanji energiji in resursih.

Glavni razlogi za pomembnost coniranja v permakulturi:

1. Optimizacija uporabe prostora

Coniranje temelji na tem, da so elementi, ki jih najpogosteje uporabljamo, postavljeni blizu bivališča. Na primer, vrt z zelišči, ki jih redno uporabljamo, bo bližje hiši (cona 1), medtem ko bodo gozdni vrtovi in bolj naravne ali divje površine v oddaljenih conah (cona 4 ali 5). To zmanjšuje potrebo po porabi časa in energije za dostop do teh virov.

2. Upravljanje virov in energije

Elemente sistema postavljamo tako, da koristijo naravne vire, kot so sončna svetloba, voda in veter. Na primer, rastlinjake lahko postavimo tako, da izkoristijo največ sončne svetlobe (v coni 1 ali 2), medtem ko lahko gozd postavimo v cono 4 ali 5, kjer potrebuje manj vzdrževanja.

3. Učinkovito delo in vzdrževanje

S coniranjem so pogosto obiskani elementi, kot so kokošnjaki, kompostniki in gredice, nameščeni v bližini hiše, kar omogoča enostavnejše vzdrževanje. Manj pogosto obiskane površine, kot so gozdni vrtovi ali naravni habitati, so nameščene dlje in potrebujejo manj pogosto nego, kar zmanjšuje potrebo po človeškem posegu.

4. Zmanjšanje zunanjih vložkov

Z dobrim coniranjem se zmanjšuje potreba po energiji, gorivu in času, saj so sistemi zasnovani tako, da so samoregulativni in optimizirajo naravne procese. S tem se poveča učinkovitost in zmanjšajo zunanji vložki, kot so umetna gnojila, kemikalije in mehanizacija.

5. Povečanje biotske raznovrstnosti

Različne cone omogočajo ustvarjanje raznolikih ekosistemov, ki podpirajo bogato biotsko raznovrstnost. Sadovnjaki, vrtovi in divje površine prispevajo k pestremu naboru rastlin in živali, kar povečuje stabilnost sistema in njegovo odpornost na zunanje vplive.

6. Povezanost z naravnimi cikli

Coniranje omogoča, da različni deli permakulturnega sistema delujejo v harmoniji z naravnimi cikli. Na primer, območja, kjer se zbira voda, so postavljena v nižine, kjer lahko zbirajo deževnico in jo uporabijo za zalivanje vrtov. To podpira trajnostno rabo naravnih virov.

7. Dolgoročna trajnost

S pravilno zasnovano coniranjem postane sistem bolj vzdržen in dolgoročno samozadosten. Ko je enkrat dobro načrtovan, zahteva manj človeškega dela in je bolj odporen na spremembe okolja, kot so suše, poplave ali druge naravne nesreče.

Coniranje je torej ključno za ustvarjanje trajnostnih in produktivnih permakulturnih sistemov, ki temeljijo na naravnih procesih in zmanjšujejo potrebo po zunanjem vložku energije in resursov.

POGLJEMO SI MOŽNOSTI ŽIVLJENJA S PERMAKULTURO

CONA 0 – KAKO LAHKO BIVAMO V NARAVI?

CONA 1 – VRTOVI V PERMAKULTURI

CONA 2 - PERMAKULUTRNI OBDELOVALNI SISTEMI

CONA 3 – SADOVNJAKI

CONA 4 – TRAVNIKI

CONA 5 - GOZDOVI

CONACIJO
UPORABIMO
POVSOD, TUDI V
BIVALIŠČIH!

MOŽNOST POSTAVITVE KONTEJNERJA, KJER NI MOGOČE GRADITI

Cona 0

BIVANJSKI KONTEJNERJI

KONTEJNERJI Z ZELENO STENO

PREMIČNI BIVANJSKI KONTEJNERJI

MOŽNOSTI POSTAVITVE JURTE, KJER NI MOGOČE GRADITI

UPORABA JURTA SPADA MED TRAJNOSTNE NAČINE BIVANJA

KORIŠČENJE ENERGIJE ZEMLJE

OBLIKE PERMAKULTURE OD MIKRO DO MAKRO NIVOJA

Cona 1

NA SUROVIH TLEH UREDIMO ORGANSKE GREDE

ORGANSKE GREDE SO DVIGNJENE NAD MATIČNO ZEMLJO

PERMAKULUTRA JE TUDI V MESTIH

Premični vrtovi

DVIGNJENE IN VISOKE GREDE SO SIMBOL PERMAKULTURE

VKLJUČITEV RASTLINJAKOV

»Financira Evropska unija. Za izražena stališča in mnenja odgovarja samo avtor (ali avtorji) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za raziskave. Niti Evropska unija niti Evropska izvajalska agencija za raziskave ne moreta biti odgovorna zanje.«

PONOVNA RABA KOT PRINCIP PERMAKULTURE

»Financira Evropska unija. Za izražena stališča in mnenja odgovarja samo avtor (ali avtorji) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za raziskave. Niti Evropska unija niti Evropska izvajalska agencija za raziskave ne moreta biti odgovorna zanje.«

ZBIRAJE VODE

»Financira Evropska unija. Za izražena stališča in mnenja odgovarja samo avtor (ali avtorji) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za raziskave. Niti Evropska unija niti Evropska izvajalska agencija za raziskave ne moreta biti odgovorna zanje.«

JAGODIČEVJE IN GRMOVNICE

Cona 2

FACTUMEVENT

»Financira Evropska unija. Za izražena stališča in mnenja odgovarja samo avtor (ali avtorji) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za raziskave. Niti Evropska unija niti Evropska izvajalska agencija za raziskave ne moreta biti odgovorna zanje.«

ADAPTOGENE IN ČUDEŽNE
RASTLINE SO OBVEZNE

SADOVNJAKI IN LUPINARJI

Cona 3

»Financira Evropska unija. Za izražena stališča in mnenja odgovarja samo avtor (ali avtorji) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za raziskave. Niti Evropska unija niti Evropska izvajalska agencija za raziskave ne moreta biti odgovorna zanje.«

Cona 4

Biodivrziteta travnikov

»Financira Evropska unija. Za izražena stališča in mnenja odgovarja samo avtor (ali avtorji) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za raziskave. Niti Evropska unija niti Evropska izvajalska agencija za raziskave ne moreta biti odgovorna zanje.«

Cona 5

Terapevtski učinki gozda!

DAJMO PROSTOR TUDI ŽIVALICAM

škorec

sinička

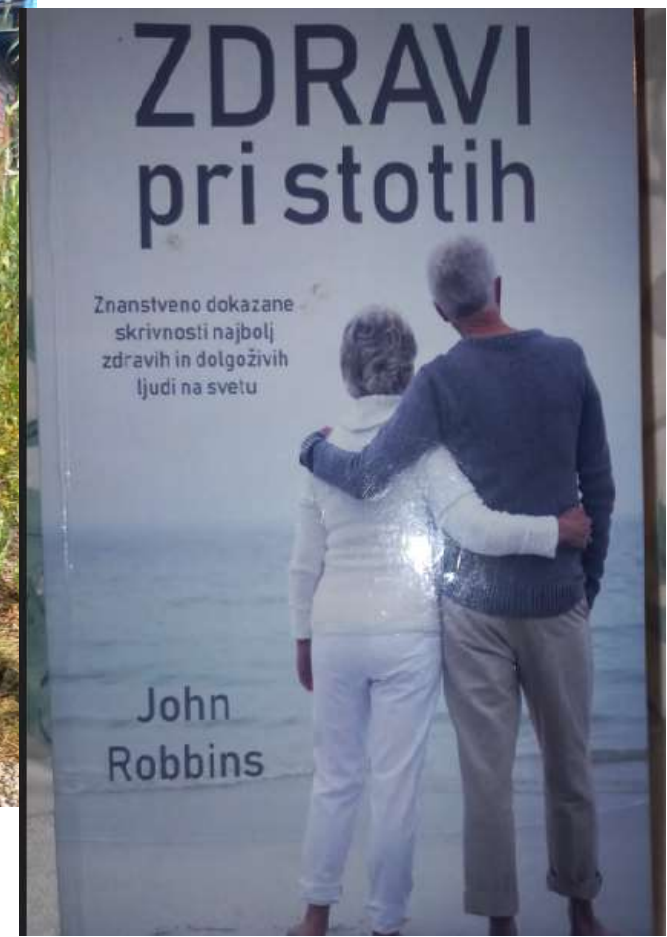
FACTUMEVENT

Financira
Evropska unija

»Financira Evropska unija. Za izražena stališča in mnenja odgovarja samo avtor (ali avtorji) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za raziskave. Niti Evropska unija niti Evropska izvajalska agencija za raziskave ne moreta biti odgovorna zanje.«

HVALA ZA POZORNOST!

«Financira Evropska unija. Za izražena stališča in mnenja odgovarja samo avtor (ali avtorji) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za raziskave. Niti Evropska unija niti Evropska izvajalska agencija za raziskave ne moreta biti odgovorna zanje.»

